

Οι αιρετοί εκπρόσωποι των δασκάλων στα Κεντρικά Υπηρεσιακά Συμβούλια από το 1926 έως το 2009

Η πορεία ενός θεσμού και οι προσδοκίες ενός κλάδου

Δημήτρης Μπράτης
Πρόεδρος της Δ.Ο.Ε.

Πέρασαν 83 χρόνια περίπου από τότε που έγιναν οι εκλογές –τη δεύτερη Κυριακή του Δεκέμβρη του 1926– για την ανάδειξη των πρώτων αιρετών εκπροσώπων του κλάδου στο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο, όπως λεγόταν τότε το Ανώτατο Υπηρεσιακό Συμβούλιο των δασκάλων.

Αίτημα του κλάδου, για 30 χρόνια, η Αυτοδιοίκηση. Η αιρετή εκπροσώπηση των δασκάλων στο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο, που είχε σημαντικές αρμοδιότητες, αφού αποφάσιζε για όλα τα υπηρεσιακά και πειθαρχικά θέματα των εκπαιδευτικών, ενέκρινε τα διδακτικά βιβλία, τα αναλυτικά προγράμματα, τα νομοσχέδια του ΥΠΕΠΘ κ.λπ. Ένα παντοδύναμο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο, στο οποίο προέδρευε ο Υπουργός Παιδείας.

Είμαστε στο 1926, στην εποχή του Πάγκαλου, τέσσερα χρόνια μετά την ίδρυση της Δ.Ο.Ε. Ας μεταφερθούμε για λίγο σ' εκείνη την εποχή, όπως περιγράφεται μέσα από τις στήλες του Διδασκαλικού Βήματος.

Η «Διεθνής» των Εκπαιδευτικών, που είχε την έδρα της στο Παρίσι, περιγράφει ως εξής την κατάσταση στην Ελλάδα:

«... Είναι γνωστό πως την Ελλάδα τυραννά το δικτατορικό πολίτευμα που επέβαλε ο ολέθριος Πάγκαλος... Η δικτατορία χτυπάει την εκπαίδευση και τους δασκάλους, γιατί τους θεωρεί επικίνδυνους εχθρούς...

... Απ' όλες τις πολιτισμένες χώρες, μονάχα η Ελλάδα έχει τα ολιγώτερα σχολεία, τους ολιγώτερους δασκάλους, τους ολιγώτερους μαθητές και την πιο παραμελημένη σχολική φοίτηση.

... Η αναλογία αγράμματων και αναλφάβητων είναι 40%.

... Το επάγγελμα του δασκάλου είναι το αθλιότερο και το πιο περιφρονημένο από το κράτος και την κεφαλαιοκρατία... ο δάσκαλος είναι ένας πεινασμένος και κουρελιασμένος μάρτυρας...

... Από τον προϋπολογισμό του κράτους το 2,8% προορίζεται για την εκπαί-

δευση, ενώ στη Σερβία διαθέτουν το 6%, στη Βουλγαρία το 8%, στην Αλβανία το 10,5% και στη Ρουμανία το 9%...».

Μεγάλος ο αριθμός των ελληνόπουλων που δεν φοιτούσαν στο Δημοτικό Σχολείο –σε 500.000 τα υπολόγιζε η ΔΟΕ– και μικρός ο δείκτης προσδοκώμενης ζωής τους, αφού η παιδική θνησιμότητα έφτανε στο 22%.

Μεγάλος ο αριθμός των δασκάλων που έπασχαν από φυματίωση. Το 38% των αναρωτικών αδειών δίνονταν σε φυματικούς δασκάλους.

Εξευτελιστικές και οι αποδοχές τους. Με το μηνιαίο του 1926 αγόραζες 120 οκάδες καλαμπόκι.

Μακρύς ο κατάλογος των διωκόμενων συναδέλφων «επί μαλλιαρισμών», «επί αθεΐας», «επί κομμουνισμών» ή «δι' αντεθνικήν δράσιν» γενικότερα.

Εκείνη την εποχή ο κλάδος νιώθει ότι τα μέλη του, που βρίσκονταν στην κυριολεξία στο έλεος της Διοίκησης, έχουν ανάγκη «προστασίας» από κάθε αυθαιρεσία και η «προστασία» αυτή έπρεπε να παρέχεται εκεί που κρίνονταν τα καίρια υπηρεσιακά του ζητήματα, στο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο. Έτσι η Διοίκηση της ΔΟΕ, με επικεφαλής τον πρόεδρό της Αρ. Ρουχωτά, έθεσε επιτακτικά το αίτημα για «αιρετή εκπροσώπηση των Δασκάλων στο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο - Αυτοδιοίκηση». Η διεκδίκηση αυτή αποτέλεσε κεντρικό θέμα συζήτησης στη Θ' Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.) του κλάδου, που ήταν από τις πιο θυελλώδεις στην ιστορία του συνδικαλισμού των Δασκάλων.

Είμαστε, για πρώτη φορά, στην εποχή της εμφάνισης των συνδικαλιστικών παρατάξεων. Από τη μια μεριά η «Προοδευτική Παράταξη» (σοσιαλιστές, κομμουνιστές, ριζοσπάστες, φιλελεύθεροι και δημοκράτες του κέντρου) και από την άλλη η «εθνικά υγιής», όπως η ίδια αποκαλούνταν, η «Συντηρητική Παράταξη». Στις θυελλώδεις συζητήσεις που έγιναν υπήρξε φοβερή αντιπαράθεση θέσεων και απόψεων, που είναι δηλωτικές των πολιτικών ρευμάτων της εποχής, που διαπερνούσαν τις παρατάξεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι η «Συντηρητική Παράταξη» διαφωνούσε με το αίτημα του κλάδου να συμμετέχει στο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο λέγοντας χαρακτηριστικά ότι «...πρόκειται για αναρχική εκδήλωση... που δεν μπορεί να εφαρμοστεί, λόγω του μειωμένου κύρους των δασκάλων...».

Παρά τις αντιδράσεις, όμως, το αίτημα ψηφίζεται στη Γ.Σ. του κλάδου και γίνεται αποδεκτό από τον Υπουργό Παιδείας. Το σχετικό Π.Δ. εκδίδεται στις 24-10-26 και προέβλεπε, πέραν των διορισμένων μελών, δύο τακτικά αιρετά μέλη και δύο αναπληρωματικά. Οι εκλογές ορίζονται για την πρώτη Κυριακή του μήνα Ιουλίου και η θητεία των αιρετών ορίστηκε τριετής. Ο θεσμός των αιρετών καθιερώνεται μόνο στην εκπαίδευση. Πουθενά αλλού στη Δημόσια Διοίκηση.

Στις πρώτες εκλογές –το Δεκέμβριο του 1926– ψήφισαν 8.000 δάσκαλοι και εκλέχθηκαν τακτικοί αιρετοί ο πρώην Πρόεδρος της ΔΟΕ Αρ. Ρουχωτάς και ο Γ. Γιαννικόπουλος.

Λόγω της στάσης του Αρ. Ρουχωτά στο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο ο Υπουργός Παιδείας Νικολούδης τον παρέπεμψε στο Πειθαρχικό Συμβούλιο με το ερώτημα της απόλυσης.

Ο Αρ. Ρουχωτάς στο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο μειοψηφούσε στις απολύσεις

δασκάλων «επί κομμουνισμών». Είναι, άλλωστε, χαρακτηριστική η απάντηση που έδωσε στον Υπουργό Παιδείας: «... ο κ. Υπουργός ανεκάλυψε τον κομμουνισμόν μου αφ' ότου πριν από λίγες μέρες με τη στάση μου στο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο απερρίφθη αίτηση του αρχιεπισκόπου καθολικών Κέρκυρας περί προσθήκης κατώτερων τάξεων γυμνασίου εις την εν Κεφαλληνία σχολήν των Καλογραίων, για την οποία αίτηση είχε ενδιαφερθεί επιφανέστατος πολιτευτής του κόμματος των ελευθεροφρόνων. Αυτός είναι ο ζήλος των υπέρ των πατρίων κοιπτόμενων...». Μετά από αυτή τη στάση του αιρετού ο Υπουργός Παιδείας με νέο νομοσχέδιο, που ψηφίστηκε στις 10/01/28, περιόρισε τα αιρετά μέλη του Συμβουλίου από δύο σε ένα και τη θητεία τους από τρία χρόνια σε δύο, και όρισε νέες εκλογές για την 1^η Απριλίου του 1928. Ταυτόχρονα, το Υπουργικό Συμβούλιο στις 19/11/1927 αποφάσισε να απολυθούν τα τέσσερα αιρετά μέλη –δύο τακτικά και δύο αναπληρωματικά– του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου και να διοριστούν τέσσερα νέα.

- Έγραφε τότε η Διοίκηση της Δ.Ο.Ε. σε άρθρο της, στο Διδασκαλικό Βήμα (Δ.Β.) 162/12-2-28, για το θέμα:

«...Εκείνοι που είχαν συμφέρον να πλήξουν το νεαρό θεσμό της αυτοδιοικήσεώς μας και να περιορίσουν το δικαίωμά μας να υπερασπιζόμαστε τα δικάιά μας μέσα στο Ανώτατο Συμβούλιο... Εκείνοι που είχαν λόγους να πιστεύουν πως η παρουσία δύο αιρετών θα έβλαπτε τα ιδιαίτερά τους συμφέροντα... θα περιορίζε τις πολιτικές παρεμβάσεις και συναλλαγές... δεν μπόρεσαν, χάρις στους αγώνες του κλάδου, να επιτύχουν την ολοκληρωτική κατάργηση του θεσμού... εξασφάλισαν, όμως, τον περιορισμό της εκπροσωπήσεώς μας...»

Ύστερα από το γεγονός αυτό προβάλλει το άμεσο ερώτημα... Έχει το δικαίωμα ο κλάδος να διατηρεί ως το τέλος της θητείας του τους αντιπροσώπους που εξέλεξε ή θα αναγκάζεται να υποκύπτει στους ισχυρούς της μέρας, που θα έχουν ως σκοπό να καταστήσουν τους αιρετούς πειθήνια όργανά τους, εκμηδενίζοντας έτσι την ουσία της αυτοδιοικήσεως;...».

Τα αποτελέσματα των εκλογών –ψήφισαν 10.000 δάσκαλοι– που ακολούθησαν (1928) ήταν κόλαφος για την πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΠΘ, αφού ο διωχθείς Αρ. Ρουχωτάς επανεξελέγη πανηγυρικά.

Οι εκλογές που ακολούθούν, από το 1929 ως το 1936, ανέδειξαν ως αιρετούς κατά σειρά τους Δημ. Δούκα, Σωτ. Δαγκλή και Αν. Λιούμπα. Το 1936 επανεκλέγεται ο Αρ. Ρουχωτάς, αλλά η θητεία του δεν θα ολοκληρωθεί, αφού θα διακοπεί από τη δικτατορία του Μεταξά.

Από το 1936 μέχρι το 1950 ο θεσμός δεν λειτουργεί, γιατί καταργήθηκε από τη δικτατορία του Μεταξά. Το Σεπτέμβριο του 1949 με διάταγμα που υπογράφει ο τότε Υπουργός Παιδείας κ. Κ. Τσάτσος επανέρχεται ο θεσμός –ένας αιρετός με τριετή θητεία– και ορίζονται εκλογές για τις 13 Νοέμβρη 1949.

Το 1964 με το Ν.4379/24-10-64 –μεταρρύθμιση Παπανδρέου– καταργείται το Εκπαιδευτικό Συμβούλιο.

Ο θεσμός των αιρετών εκπροσώπων των εκπαιδευτικών διατηρείται για τη συγκρότηση, πλέον, του Κεντρικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Κ.Υ.Σ.Π.Ε.). Τότε, για πρώτη φορά, το Ανώτατο Υπηρεσιακό Συμ-

βούλιο ονομάζεται ΚΥΣΠΕ. Η θητεία των αιρετών και πάλι είναι τριετής και εκλέγεται ένας αιρετός. Με τον ίδιο Νόμο καθιερώνονται τα ΠΥΣΠΕ και ΑΠΥΣΠΕ, στα οποία, όμως, δεν υπάρχουν αιρετά μέλη.

Από το 1967 ως το 1977 καταργείται και πάλι ο θεσμός από την απριλιανή Δικτατορία. Επαναφέρεται με το Ν.309/76 και το Π.Δ. 15/77 με τη μορφή: Α-ΚΥΣΔΕ, ΚΥΣΔΕ για τα Κεντρικά Υπηρεσιακά Συμβούλια, και για τα Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια ΑΠΥΣΔΕ, ΠΥΣΔΕ. Με αυτή τη μορφή λειτουργεί ως το 1986, οπότε με το Π.Δ. 75/86, οι αιρετοί για τον κλάδο γίνονται δύο και η θητεία τους διετής. *Χρειάστηκε να περάσουν 60 χρόνια, για να επανέλθουν οι δυο αιρετοί που είχε κατακτήσει ο κλάδος το 1926.* Την ίδια χρονιά με το Νόμο για το βαθμολόγιο των Δ. Υπαλλήλων θεσμοθετείται, για πρώτη φορά, ο αιρετός και στην υπόλοιπη Δημόσια Διοίκηση.

Το Π.Δ. 75/86, που ισχύσε μέχρι το 2003, προβλέπει δύο Υπηρεσιακά Συμβούλια (ΠΥΣΠΕ-ΚΥΣΠΕ).

Το 2003 εκδίδεται το Π.Δ. 1/2003, με το οποίο τα Υπηρεσιακά Συμβούλια γίνονται τρία (ΠΥΣΠΕ-ΑΠΥΣΠΕ-ΚΥΣΠΕ). Οι αιρετοί παραμένουν δύο, *παρά το αίτημα του κλάδου για τριμελή εκπροσώπηση, και η θητεία 2ετής.*

Από τα τρία Συμβούλια το ΑΠΥΣΠΕ είναι αυτό που έχει τις λιγότερες αρμοδιότητες. Με το Ν.3255/2004 του αφαιρέθηκε και η αρμοδιότητα επιλογής Προϊσταμένων Γραφείων, που είχε με το Ν. 2986/02.

Από αυτή τη μικρή ιστορική αναδρομή είναι ολοφάνερο πως ο αιρετός εκπρόσωπος του κλάδου στα Υπηρεσιακά Συμβούλια ήταν μια μεγάλη κατάκτηση, που διεκδικήθηκε με πολλούς και σκληρούς αγώνες, για να «προστατεύει» τον εκπαιδευτικό από τις αυθαιρεσίες της Διοίκησης. *Αυτό έκανε πράξη ο πρώτος αιρετός Αρ. Ρουχωτάς, που συγκρούστηκε πολλές φορές με τη Διοίκηση με αποτέλεσμα να διωχθεί.* Η σημασία δε που έδινε ο κλάδος στο θεσμό του αιρετού, τουλάχιστον πριν τη μεταπολίτευση του 1974, φαίνεται και από το γεγονός ότι σχεδόν όλοι όσοι διατέλεσαν πρόεδροι της ΔΟΕ από το 1922 ως το 1966, διεκδίκησαν τη θέση του αιρετού και στη συντριπτική τους πλειονότητα εκλέχτηκαν.

Ο κλάδος συζήτησε πολλές φορές στις Γενικές Συνελεύσεις του για το ρόλο των αιρετών στα Υπηρεσιακά Συμβούλια. Έγραφε ο πρώτος αιρετός του κλάδου Αρ. Ρουχωτάς (Δ.Β. 27/10/1926):

«... Με τον τρόπο που θα γίνει εκλογή των αιρετών εκπροσώπων του κλάδου δεν υπάρχει καμιά εγγύηση πως θα διερμηνεύεται η γνώμη και οι απόψεις της Ομοσπονδίας στα εκπαιδευτικά ζητήματα. Αντίθετα κινδυνεύουμε να δούμε τα πιο περίεργα πράγματα και να εκλεγούν αντιπρόσωποι άνθρωποι που να αντιπροσωπεύουν μόνο τον εαυτό τους και τη γνώμη τους ή να είναι αντίθετοι στις αποφάσεις της Ομοσπονδίας. Γι' αυτό και η Ομοσπονδία πρέπει να κοιτάξει να τροποποιηθεί αργότερα ο Νόμος έτσι ώστε:

- 1) Τα αιρετά μέλη να εκλέγονται, όπως η Διοίκηση της Ομοσπονδίας, από τη Γ.Σ. του κλάδου.*
- 2) Τα αιρετά μέλη να ανακαλούνται από τη Γ.Σ., όταν εργάζονται αντίθετα από τις αποφάσεις του οργανωμένου κλάδου.*

Επειδή, όμως, οι αρχές αυτές δεν μπορούν τώρα να θεσμοθετηθούν, οι υποψήφιοι αιρετοί πρέπει να δεσμευθούν:

- α) Να μένουν πιστοί στο πρόγραμμα της Ομοσπονδίας.*
- β) Να συμμορφώνονται στις αποφάσεις των Γ.Σ. θέτοντας πάντα στη διάθεση αυτών τις παραιτήσεις τους...».*
- Στο Δ.Β. της 3ης Μαΐου 1931 με τίτλο «Η Αυτοδιοίκηση», αναφέρονται και τα εξής:

«... Η επιτυχία του θεσμού, στην ως τώρα εφαρμογή του, για όσους βλέπουν κάτω από την επιφάνεια, χρωσιέται στο γεγονός ότι πίσω από τα πρόσωπα και τις εκλογές ζει, κινείται και δρα ένας άλλος παράγοντας με προγραμματικές επιδιώξεις αποκρυσταλλωμένες, με ιδέες κατασταλαγμένες, ξένες από προσωπικές αδυναμίες και συμφέροντα. Δρα και κινείται η κοινή συνείδηση του οργανωμένου κόσμου των δασκάλων εκφρασμένη από την οργάνωσή του, από τη Δασκαλική Ομοσπονδία. Ο παράγοντας αυτός με το κύρος του, μέσα και έξω από τον κλάδο, στάθηκε ο ρυθμιστής, ο εμπνευστής και ο οδηγητής, όχι μόνο για τους εκπροσώπους, για το τι αυτοί οφείλουν να κάνουν και το πώς αυτοί οφείλουν να καταλαβαίνουν το ρόλο τους, αλλά και για τον ίδιο τον κλάδο τι μπορεί να απαιτεί από το θεσμό και από κείνους που τον χρειάζονται...»

- Επίσης, σε άλλο άρθρο (Δ.Β. 29/4/1936):

«... Εδώ και λίγα χρόνια καθιερώθηκε ο θεσμός των αιρετών στο εκπαιδευτικό Συμβούλιο... Περάσαμε από πολλές πλάνες στην αρχή εφαρμογής του θεσμού... Βρέθηκαν, δυστυχώς, συνάδελφοι με την αντίληψη ότι μπορεί να είναι εκπρόσωποι του οργανωμένου κλάδου, χωρίς να πιστεύουν ή να παραδέχονται τις αντιλήψεις του... Τα αποτελέσματα αυτής της αντίληψης υπήρξαν ολέθρια. Ο αιρετός εκπρόσωπος, σαν πραγματικός φορέας της πείρας και διερμηνέας των αντιλήψεων του οργανωμένου κλάδου, δεν πρέπει ποτέ να χάσει την επαφή του μ' αυτόν... Κάθε άλλη αντίληψη για τους αιρετούς όχι μόνο δεν είναι εξυπηρετική για το θεσμό, αλλά αντίθετα, συντελεί στη νοθεία του. Από εκπαιδευτικό δημιουργικό όργανο ωφέλιμο, που τον θέλουμε, ξεπέφτει σε όργανο άχρηστο και στείρο που το άπαν της εργασίας του θα είναι η απλή και τυπική διεκπεραίωση προσωπικών υποθέσεων. Οι αντιπρόσωποι των Συλλόγων, που ίδρυσαν την Ομοσπονδία μας, με εγκύκλιό τους στον κλάδο έδωσαν τη σημασία και τον τόνο που έπρεπε για το θεσμό του αιρετού. Η πείρα τους τους οδήγησε στο σωστό δρόμο. Πιστεύουμε, απόλυτα, ότι ο κλάδος έχει τη συναίσθηση, την ικανότητα και την ευθύνη για την περιφρούρηση του θεσμού, που επί χρόνια είναι ένα από τα βασικά του αιτήματα...».

- Στο Δ.Β. 329 της 29-11-1956 μεταξύ των δέκα «προσόντων» που πρέπει να έχει ο υποψήφιος αιρετός αναφέρονται και τα εξής:

«... Να έχει πλούσια συνδικαλιστική δράση και να διακρίνεται για την αγωνιστική του διάθεση... να είναι επαναστάτης, δηλ. να είναι οπλισμένος με τέτοιο ψυχικό σθένος, ώστε να αναταράζει τα σαθρά πατώματα του Υπ. Παιδείας και να χρησιμοποιεί, όσες φορές παρίσταται ανάγκη, γλώσσα πυγμής την οποία δε θα μπορούν, σε καμία περίπτωση, να αγνοούν οι αρμόδιοι...

- Στο ίδιο τεύχος του Διδασκαλικού Βήματος σε άρθρο του Φ. Παπαστεργίου, δασκάλου του Ζαγορίου, μετέπειτα μέλους του Δ.Σ. της Δ.Ο.Ε., με τίτλο «Αιρετός και όχι βλαχοδήμαρχος», επισημαίνονται τα εξής:

«... Το να φθάσει ο κλάδος μας και να αντιπροσωπεύεται στο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο, αυτό σημαίνει τιμή του, δικαίωση από μέρους της πολιτείας άσχετα, αν γι' αυτό χρειάστηκαν αγώνες πολλοί... Κι άλλοτε έχω ασχοληθεί από τις στήλες του Δ.Β. με τη γάγγραινα τούτη που επιμένει στη διατήρησή της, με κάθε είδους δηλητήρια ανάμεσά μας... Καλοσυνηθισμένο τ' αρχοντολόι τούτο, μα πάντα άσχετο από προσωπική δύναμη κι επιρροή, παίρνει τον τίτλο του δασκαλοπατέρα και από χαρακτηήρα του κι από θράσος, πολλές φορές, δεν παύει να ενοχλεί την υπηρεσία για ρουσφέτια. Είναι ο τύπος του «βλαχοδήμαρχου» που παντού και πάντα αυτοπροβάλλεται και προσπαθεί να καταστήσει την παρουσία του απαραίτητη στα μάτια των συναδέλφων του, για ζητήματα του κλάδου και της Παιδείας. Κι αφού πια εξασφαλίσει την κλίκα του, με διάφορα μέσα, αρχίζει και εκβιάζει. Κι ύστερα, απ' τα αδύνατα στοιχεία του κλάδου μας, δημιουργούνται οι υποτακτικοί του, οι μοιρολατρικοί τύποι, τα υστερικά κινούμενα, ακριβώς ό,τι στηρίζει το δασκαλοπατερισμό και το βλαχοδημαρχισμό μέσα στον κλάδο μας. Κι ύστερα αναρωτιόμαστε γιατί ο κλάδος μας έμεινε πίσω σε δικαιώσεις στα μεγάλα ζητήματα της Παιδείας. Κι όμως η ευθύνη είναι δική μας, ξεκινάει από τον καθένα μας είτε από αδύνατη κράση, είτε από ασυγχώρητη αφέλεια, είτε από τη μοιρολατρία. Ποτέ μας δε σκεφτόμαστε στα σοβαρά ότι έχουμε ανάγκη από έναν αληθινό συνδικαλισμό και από μια πραγματική εκπροσώπηση στο Εκπαιδευτικό μας Συμβούλιο. ... Φιλίες, υποχρεώσεις, εξυπηρετήσεις δεν έχουν θέση μπρος σ' ό,τι ανώτερο ο κλάδος μάχεται για να κερδίσει, αν πιστεύουμε πραγματικά στο μεγαλείο και στο ρόλο του αιρετού μας!...».

- Μετά τη μεταπολίτευση, στις πρώτες εκλογές για την ανάδειξη αιρετών, που έγιναν στις 27 του Μάρτη του 1977, η Διοίκηση της ΔΟΕ επισημαίνει:

«... Ο κλάδος με τους αγώνες του εξασφάλισε πια τη νόμιμη και επίσημη συμμετοχή του στα συμβούλια και η γνώμη του είναι έγκυρη και αποφασιστική, πάνω σ' όλα τα υπηρεσιακά θέματα. Έχει τους φυσικούς εκπροσώπους που θα μεταφέρουν τη φωνή του και θα ερμηνεύσουν τις απόψεις του. Έχει τους ακοίμητους φρουρούς των υπηρεσιακών θεμάτων των συναδέλφων. ... Εκφράστε με την ψήφο σας την προτίμησή σας και αντιδράστε σε τυχόν παρεμβάσεις άλλων, όποιοι κι αν είναι αυτοί, όσο ψηλά και αν στέκονται. Στείλτε πρόσωπα που να διακρίνονται για τη συνδικαλιστική τους δράση, την κατοχή της νομοθεσίας, την πνευματική τους συγκρότηση...».

- Το 1982 σε άρθρο της η Διοίκηση της ΔΟΕ για το ρόλο του αιρετού γράφει:

«... Ο θεσμός των αιρετών εκπροσώπων αποτελεί μια καίρια κατάκτηση για τον κλάδο... Ως τώρα ο θεσμός αυτός, παρόλο που κατακτήθηκε μέσα από αγώνες δε λειτούργησε πάντα προς το συμφέρον του κλάδου. Πολλές φορές οι αιρετοί εντάχθηκαν αδίστακτα στην υπηρεσία των κυκλωμάτων «νομής» της εξουσίας, στη βάση της εξυπηρέτησης των «ημετέρων». Έχουμε μάλιστα παράδειγμα που πρώην αιρετός του ΑΚΥΣΔΕ συμφώνησε το 1981 να τιμωρηθούν οι συνάδελφοι

της Αμαλιάδας με δυσμενή μετάθεση για τη συνδικαλιστική τους δράση. *Εάν μπορούσε ο αιρετός να παίρνει ανοιχτά θέση, χωρίς ντροπή, ενάντια σε καταξιωμένους στη βάση συναδέλφους είναι εύκολο να φανταστεί κανείς πώς ενεργούσε πίσω από τις ερμητικά κλεισμένες πόρτες των Υπηρεσιακών Συμβουλίων...»*

Όπως φαίνεται, υπήρξαν και αντιπαραθέσεις μεταξύ της Διοίκησης της ΔΟΕ και των αιρετών στα Κεντρικά Συμβούλια. Πέρα από την παραπάνω αναφορά, *χαρακτηριστική είναι και η περίπτωση του 1990, οπότε το Δ.Σ. της ΔΟΕ είχε καλέσει τους αιρετούς να απέχουν από τη διαδικασία επιλογής νέων προϊσταμένων. Ο ένας αιρετός σεβάστηκε την απόφαση της ΔΟΕ και ο άλλος όχι. Με επιστολή του της 1^{ης} Αυγούστου 1990 ο αιρετός που δεν σεβάστηκε την απόφαση γνωστοποιεί στη ΔΟΕ ότι θα συμμετάσχει στη διαδικασία επιλογής των προϊσταμένων «... επειδή η απόφαση του Δ.Σ. της ΔΟΕ δεν ήταν ομόφωνη»!*

Από τη διαχρονική αναδρομή στις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων του κλάδου μπορεί κανείς συμπερασματικά να καταλήξει στις παρακάτω αρχές σχετικά με το ρόλο του αιρετού στα Υπηρεσιακά Συμβούλια:

- Ο αιρετός είναι το «μάτι» και το «αυτί» αλλά, κυρίως, η «φωνή» του οργανωμένου κλάδου και των συναδέλφων στα Υπηρεσιακά Συμβούλια.

Οι αιρετοί πρέπει:

- να *συνεργάζονται* στενά με το συνδικαλιστικό κίνημα (Δ.Σ. Συλλόγων, Γ.Σ. Συλλόγων, Δ.Σ. ΔΟΕ) και να ενισχύουν την παρέμβασή του,
- να *δεσμεύονται*, σε κάθε περίπτωση, από τις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων του κλάδου και του Δ.Σ. της ΔΟΕ,
- να *λειτουργούν* με γνώμονα τη νομιμότητα και να αγωνίζονται για την ισονομία και την αξιοκρατία,
- να *αποκαλύπτουν* και να καταγγέλλουν στον κλάδο κάθε αυθαιρεσία της Διοίκησης,
- να *υπηρετούν*, σταθερά και αμετακίνητα, την αρχή της διαφάνειας στις αποφάσεις των Συμβουλίων και, σε κάθε περίπτωση, να διασφαλίζουν, με βάση τη νομιμότητα, τα συμφέροντα των συναδέλφων,
- να *εναντιώνονται* σε πρακτικές παραγοντισμού και πελατειακών σχέσεων,
- να *απορρίπτουν* πρακτικές ενσωμάτωσης στη Διοίκηση και χρησιμοποίησης του θεσμού για τη συγκρότηση προσωπικών μηχανισμών,
- να *αγωνίζονται* για το δίκιο κάθε συναδέλφου, πέρα και έξω από οποιεσδήποτε σκοπιμότητες, κομματικές, παραταξιακές ή προσωπικές,
- να *ενημερώνουν* τους συναδέλφους της βάσης, τα Δ.Σ. των Συλλόγων και το Δ.Σ. της ΔΟΕ, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, για τα θέματα που συζητούνται στα Υπηρεσιακά Συμβούλια καθώς και για τη δική τους στάση και λειτουργία,
- να *λογοδοτούν* στις Γ.Σ. των Συλλόγων και στη Γ.Σ. του κλάδου.

Σε κάθε περίπτωση, πυξίδα της στάσης των αιρετών του κλάδου στα Υπηρεσιακά Συμβούλια πρέπει να είναι η στάση του πρώτου αιρετού του κλάδου, του Αριστείδα Ρουχωτά.

Σήμερα χρέος όλων μας είναι να βοηθήσουμε, ώστε ο θεσμός του αιρετού, που κατακτήθηκε με αγώνες και συννυφάνθηκε από οράματα και στόχους κλαδικούς, να μην είναι απλώς η έκφραση μιας προσωπικής δραστηριότητας σε ένα χώρο. Πρέπει να αποτελεί και να εκφράζει τη δυναμική του κλάδου, όπως αυτή εμφανίζεται στη βάση και υιοθετείται και εκφράζεται μέσα από τις Γενικές Συνελεύσεις του κλάδου και τη Δ.Ο.Ε. Σήμερα ήρθε η ώρα να διεκδικήσουμε την πλήρη αυτοδιοίκησή μας, όπως πολύ εύστοχα αναφερόταν στο διεκδικητικό πλαίσιο του 1926. Να διεκδικήσουμε την πλειοψηφία των αιρετών μελών στα Υπηρεσιακά Συμβούλια και την επαναφορά όλων των αρμοδιοτήτων σ' αυτά.

Πίνακας 1. Οι διατελέσαντες αιρετοί του Κλάδου στα Κεντρικά Υπηρεσιακά Συμβούλια από το 1926 έως το 2009

Διάρκεια θητείας	Ονοματεπώνυμο	Υπηρεσιακό Συμβούλιο
1927 -1928	Ρουχωτάς Αριστείδης Γιαννικόπουλος Γεώργιος	Εκπαιδευτικό Συμβούλιο
1928-1929	Ρουχωτάς Αριστείδης	Εκπαιδευτικό Συμβούλιο
1929-1931	Δούκας Δημήτρης	Εκπαιδευτικό Συμβούλιο
1931-1933	Δαγκλής Σωτήρης	Εκπαιδευτικό Συμβούλιο
1933-1936	Λιούμπας Αναστάσιος	Εκπαιδευτικό Συμβούλιο
1936-1936	Ρουχωτάς Αριστείδης	Εκπαιδευτικό Συμβούλιο
1936-1950	Καταργήθηκε από τη Δικτατορία του Μεταξά	
1950-1953	Κωτσίκης Ζαχαρίας	Εκπαιδευτικό Συμβούλιο
1953-1956	Αντωνόπουλος Θεόδωρος	Εκπαιδευτικό Συμβούλιο
1956-1959	Δημητροκάλλης Νικόλαος	Εκπαιδευτικό Συμβούλιο
1960-1963	Ασημακόπουλος Ηλίας	Εκπαιδευτικό Συμβούλιο
1963-1966	Μαραζιώτης Γεώργιος	Εκπαιδευτικό Συμβούλιο
1966-1967	Κουτσοβάλας Δημήτριος	ΚΥΣΠΕ
1967-1977	Καταργήθηκε από την Απριλιανή Δικτατορία	
1977-1979	Λαλιώτης Κωνσταντίνος	ΑΚΥΣΔΕ
	Πυργάκης Νικόλαος	ΚΥΣΔΕ
1979 – 1981	Σπαγόπουλος Κωνσταντίνος	ΑΚΥΣΔΕ
	Ταξιολής Στυλιανός	ΚΥΣΔΕ

1981 – 1983	Σπαγόπουλος Κωνσταντίνος	ΑΚΥΣΔΕ
	Βαλσαμόπουλος Νικόλαος	ΚΥΣΔΕ
1983 – 1986	Αλεξανδρόπουλος Θεόδωρος	ΑΚΥΣΔΕ
	Βαλσαμόπουλος Νικόλαος	ΚΥΣΔΕ
1986 – 1988	Κακαβάκης Κώστας	ΚΥΣΠΕ
	Παπαδόπουλος Παναγιώτης	
1988-1990	Κακαβάκης Κώστας	ΚΥΣΠΕ
	Παπαδόπουλος Παναγιώτης Παπακωνσταντίνου Κων/νος (από 1-1-90 έως 31-12-90)	
1990-1992	Χρήστου Χρήστος	ΚΥΣΠΕ
	Ξενάκης Βασίλης	
1992 –1994	Χρήστου Χρήστος	ΚΥΣΠΕ
	Γούσης Γιώργος	
1994 – 1996	Νόνας Ηλίας	ΚΥΣΠΕ
	Γούσης Γιώργος	
1996 - 1998	Νόνας Ηλίας	ΚΥΣΠΕ
	Γούσης Γιώργος	
1998 - 2000	Τσιτσάνης Λάμπρος	ΚΥΣΠΕ
	Γούσης Γιώργος	
2000 - 2002	Παπαχαράλαμπος Τάσος	ΚΥΣΠΕ
	Γούσης Γιώργος	
2002 - 2004	Παπαχαράλαμπος Τάσος	ΚΥΣΠΕ
	Φασφαλής Νίκος (από 23-6-04 έως 31-12-04)	
	Γούσης Γιώργος Μεζίκης Βασίλης (από 23-6-04 έως 31-12-04)	
2004 - 2006	Καραγιάννης Θωμάς Φασφαλής Νίκος (από 24-8-06 έως 31-12-06)	ΚΥΣΠΕ
	Τζαβάρας Νικόλαος	
2006 - 2008	Καραγιάννης Θωμάς	ΚΥΣΠΕ
	Παληγιάννης Βασίλειος	
2008 - 2010	Καραγιάννης Θωμάς	ΚΥΣΠΕ
	Παληγιάννης Βασίλειος	

Πηγές: Διδασκαλικό Βήμα, 1926 - 2008.
Περιοδικό Ερμής, 1926 - 1930.
Αρχείο ΔΟΕ.

